

ծոց վիճակին նկատմամբ . բայց յայն-
ժամ և եթ կը մոռաքերէ Սուտան զբր-
կել զօրավար Կորսոն , երբ սա ար-
դէն կը պատրաստուէր Պըուսէլէն շո-
գենաւ նստիլ Ավրիկէի բոլորովին
տարբեր մէկ կողմն երթալու համար
բոյորովին տարբեր նպատակաւ մը :

վիճակն յԵղիպտոս
վարչութիւն մը և գ
թիւն մը հաստատ
դարձնելու այն խա
գաւաճում , զոր աշ
լած է երկար տալ
կէս - սահմանական

ԳԵՌ-պաշտօնական պէս մութի մէջ կը կատարել իրան բուն գիտութիւնը և մատամարտավայրը առաջ գողութեանց կայ

« Եղիսաբետին խնդիրը, վերջերս ըստ սացած կարեւորութեան պատճառաւ, խորհրդակցութեանց առարկայ սլիմի լինէր անցուցտ կառավարութեան խորհրդոց մէջ : Աչ օք կ'անդիտանայ թէ ո'քչափ ուղիղ քաղաքականութեան մը Բ. Դուռն հետեւեցաւ այս խնդրայ մէջ : 1840-41 ի սրբ կը գտնուին քով, բայց այս ի լով, անոր տեղ պահանջանակ հուրդ մը կազմուեն մեմատ հրահանգն Լոնմանի Օսմանեան

տեւեցաւ այս խոզքոյ ոչչ : 1840-41 թ
դաշնագրելին սաստագրող աէրոսթեանց
բռնած ընթացքին համաձայնելով, Թուր-
քիա , հակաւակ այն իրաւանց զոր ունի
այդ նահանգի վրայ , որ Կայսրութեան
ամբողջացուցիչ մասը կը կազմէ , անգլիա-
կան միջամտութեան հարկ եղած սաստա-

բէզը թողուց Եցիալոսսի խաղաղացումը
ձեռք բերելու համար, ըստ անշահայրնդ-
րական յայտարարութեանց Անդլիոյ: Բայց
եթէ Բ. Դուռը չուզեց արդեւք յարուցա-
նել Մեծին Բրիտանիոյ գործողութեանց,
չետեւիր թէ երբեք դադրած լինի հո-

գածութեասիր զիտելէ այն զէպքեր որոց
թատր հանդիսացած է այդ առամնանա-
շնորհեալ գաւառու։ Արդ, Անդիսական մի-
ջամտութեան մի փորձառութիւնը չէ ար-
ւած այն արդիւնքներ զորս իրաւունք ու-
նէինք ակնկալելու, ընդհակառակն։ Կըր-
ս մէջ առաջ է առաջարկութեան հասա-

նանք մինչեւ խոլ տալահավագէս հաստատել, իրողութեանց վրայ յենով, թէ իրաց վիճակն յԵզիպառո՞ւ ամեն մասսանք յուեդոյն հանդ ամանք մը ստացած է,

յուսկըս համեստանք ուղարկած է ,
յորմէհետէ Անդլիս սկսած է մի բացար-
ձակ և միայնակ գործովութիւն ի գործ
դնել անդ : Աստի կ'ենչէ այն եղբակա-
ցութիւն , զօր արդէն Կայսերական կա-
ռանեառութիւնո միաւ նախատեսած է .

մը մէջ արտայայտ
ներն : Եթէ Բ.
Քաղաքականութիւն
վեց շարաթ առաջ
ուներու ձեռնարկիւն

ուավսրութիւնը միշտ նախատեսած է, թէ միայն Վեհապետական իրաւանց գործադրութը կը պարունակէ պէտք եղած տարրեմբն, որովք բարեկարգութիւն և հանդարտութիւն կարենան հաստատութեայդ նահանգի մէջ, և տեղական իշխանութեան կարենայ տրութիւն հարկաւոր ազգեւդնելու ձեռնարկի մը կատարի, պէտք է ո՞չ թուրքիոյ ներդրութիւնն, ո՞չ ար

թեան զարբառայ տրութը չարգաւոր ազգուցութիւնը վասն բարւոք վարչութեան երկրին : »

Լա Թիւրէնէ կը վերջացնէ , կարծիք յայտնելով թէ Օսմանեան կառավարութիւնը կը խորհի գործողութեան

պյանպիսի միջոցներ ձեռք առնուլ,
որ «առանց խառնաշվոթութիւն
պատճառելու, բաւական ազդուու-

ՅՈՒՆԱՍՏԵՐԱԿԱՆԻ զայն սաշափը յա

ԲՈԼԵԱՄՐԴԱՎԱԾ

Հածանօթ է այժմ, հին ատենէ յիշատակութիւնը չունիմք, ու ոչ ալ նորա անունը ի հինէ . անոր համար մեք ալ ճռացնութեան ճռանաւոր ճռաբազու ճը-

մեք ալ ուրբացնելու առաջարկը կատարվել է այս շեմունքում՝ թիգարական մեջ հասարակարգար գործածել հարկադրեցանք։ Եւ ոչ ալ նորա բուն հայրենիքը ուստի ելած,

բիկայէ ի Սպանիա բերուիլը յայտնի
է, Բայց կ'երեւի թէ անկէ յառաջ
եւս Ասիայի և Աֆրիկայի մէջ կը¹
մշակուէր, և այն աշխարհներն էին
նորա նախակին հայրենիք, ինչպէս որ
առ Տառ ու Խանիօ սառուայինօ,

(կրանո թուրքօ , կրանո սարբաշինօ ,
կրանո տէլլէ ինսինէ) անուանիլը , և
փոքր Ասիայի մէջ ուրեք Երուսաղեմի
կղուեակ զայն կոչելը կրնայ այս բա-
նիս ըլլալ ասպայոց : Եւ Իտալիոյ թե-
ռակդզին Սիկիլիայէ զայն ընդունած

զայն . սաշափը յայտնի է որ հարւա-
ւային Ամերիկոյ մէջ Քիլիի բնիկներն
ի սկզբանէ հետէ հոն կը մշակէին , և
շատ ինամք տանելով՝ ականներու
սեւ դայու՝ և կուանոյ՝ և մեռած
ձկանց շաղիլ կը վարէին մարաթոյսին
արտերը պարարելու : — Վերջապէս
Ամերիկայի գեւտէն ետքը Եւրոպայի
մէջ ծաւալեցաւ մարացորեանի մշա-
կութիւնը և հիմա աշխարհիս ամեն
բարեխառն գաւառներու մէջ , և
Գաղղիա , յիտալիա , ի Հունդարիա ,
ի Ռումելիա , և գարձեալ Կովկաս-
եան գաւառներու մէջ , Սեւ ծովու
ափանց վրայ և յեգիպտոս ընդար-
ձակեցաւ , մինչեւ այնչափ որ գա-
ւառականաց գլխաւոր ուտելիքը
գարձած է այժմ , և երբեմն նախա-
պատիւ խոկ քան զցորեան :

Մարացորեանը միունկի (Մօնօ-
քօթիլէտօն) բուսոց դասէն , և սի-
զայնոց (իլրամինէ) կարգէն է , և սի-
զայնոց մէջ ալ գեղեցկահասակ և
վայելչագեղն է : Տարեկան հուն-
ձը . այսինքն բումնիլը , ծաղ-
կիլը , պտղաբերելը և կեանքն տ-
ւարտելը մէկ տարւոյ ընթացքին մէջ
կը լրացնէ , և առ առաւելն եօթն
ամսոց մէջ :

Միածեղ բոյս է . այսինքն հուն-
տէն մի ծեղ միայն կը հանէ հաստ ,
որ երբեմն մինչեւ երեք մեդր բարձ-

ացող կայ : Ծեղին մէջ դատարկ է ,
որ երկայնութեանը վրայ ունի բազ-
մաթիւ ծունկեր կամ կապեր , ինչ-
պէս եղեգն , որ ամրութիւն են բռ-
սոյն :

Երբ մարացորեանի հատիկ մը հո-
ղի մէջ դրուելով՝ խոնաւութիւն ու-
ղերմութիւն գտնէ , ծինը կը շարժի-
և բուսաբերութեան կեանքի ոկըզր-
նաւորութիւն մը կը ոկոի իրեն մէջ
դոյանալ . նախ ցցակերպ արմ իրմէ
կ'ելլէ և ողղահայեաց կը դիմէ երկ-
ոին խորը . իսկ սերմին վրայ ծինի
սերնին մօտէն ճերմակ բարակ ու
փափուկ արմատներ դուրս կը բըզ-
մին դէպ ի ամեն կողմ ցրուելու
դիրքով . ասոնք են առաջին կարգի
արմատները : Իսկ ծինը ցցուելով
կ'երկայնի դէպի երլիքն երեսը . ծեղ-
տիկար , ամենափափուկ ու կաթնային:
Այս մատղալ ծեղին վրայ դեռ քա-
նի որ հողի տակն է , կը տեսնուին
քանի մը մանր ծունկեր իրարու մօտ
խիտ կեցած : Այս ծունկերու մշկ
երկուքն՝ քանի որ մեծնալով երկ-
ոի երեսին մօտ հասած են , դուրս
կուտան ուրիշ երկրորդ կարգի ար-
մատներ : Թէպէտ և հունելը շատ
խոր ալ թաղուած ըլլայ , այս առա-
ջն ծեղը մինչեւ գետնի երեսին ըը-
հօտենայ , երկրորդ կարգի արմատ-
ներն չեն ելլեր :

Մսրաբսյոթ միշտ միաբունէ , մի-
տուն կը մնայ , և ցորենի պէս ճե-
ռորիլ իւր բնութեան մէջ չկայ .
յյց եթէ առաջին ծեղը ո՞ր և է
ատճառաւաւ կուրանայ , յայնժամ
որին ծունկերէ կընայ համել նոր
դղեր երկու երեք թուռվլ :
Երբ երկրորդ կարգի արմատները
րանան ու հոզի մէջ հաստատուին ,
ըրմէն բղխած առաջին կարգի ար-
տաները կ'ընդարձանան ու կը կո-
ւսին , Ըստնց կորուսելու ատենը
րաբոյսը կը դեղնի և հիւանդի կեր-
արանք . կ'առնու :

Մսրատունկը մեծնալէն ու հա-
մկ առնելէն ետքը , բայց ծաղկե-
ն առաջ , գետնի երեսէն վեր կե-
ղ ծունկերէն եկամուտ արմատոց
հնդ պտկունք դուրս կուգան ու
ոկայնելով դեպի հող կը դիմեն :
ունք պիտի ըլլան ետքէն իւր պըտ-
ոբեր հասալին պատրաստական նե-
կ :

Նացկելու հասակին մօտ , մարա-
տնկը եթէ լսու մնունդ առած է ,
գտուի իւր ծայրագոյն դեղեցկու-
րան մէջ . լսյն՝ երկայն և ալերեկ
ըրեւները կը տարածէ դէմ առ-
մ , ամենազուարձ կանաչութիւն
քաջասուն ըլլալուն նշան՝ կը տիրէ
նէն մինչեւ ոտք . ամեն մասամբք
ը ու քաջաւարտ . և մէջքին մօտի

եւները աւելի յոյը՝ կը ցուցնեն
ծաղկաբերութեան ժամանակն
ած է։
Մարացորեանը զուգակից (մօնօիք)
երու կարգէն է։ — Զուգակից
ով կը հասկանամք այն բայսերն,
վերայ արու և էդ ծաղիկները
զատ կեցած են։ այսինքն մէկ
ի վրայ կամ մէկ ոստի վրայ եր-
սեռի ծաղիկները իրարմէ հեռի
սծ են, ձեւով ալ մէկը մէկային
նան։ որպիսի են վարունգենի
ենի սեխենի և ձմերուկ։ ծանօթ
ուերու մէջ ալ կաղնի, ընդուզե-
ևայն։ որոց վերայ արու ծա-
, զոր կովորեցանք որձու ան-
մել։ էդ ծաղիկնէն այն որ քա-
շուած եմք, հեռու մնացած է.
վերջինը պտղատու ըլլալու հա-
պէտք է ընդունի որձումէն
ուորիչ փոշի։ Մարաբոյսն ալ
մն զուգակից բայսերու կարգէն
ով, արու և էդ ծաղիկներն ի-
մէ հեռի են, և երկուքին գոր-
շութենէն կը կախուի պտղարե-
փինը։
որ մարատունկին ծաղկելու ժա-
կը կուգայ, նախ տունկին վերի
էն դուրս կ'ընձուին արու ծա-
րը։ մանը՝ գարեհափի նման
ակ ծաղկունք՝ նուրբ և ճկուն
ըով, որք համավար սփուած

վ վայելուչ կերպով , և փոքր
ուշ շարժումն առնլով արձա-
յլ կը ծածանին : Ասոնց մէջ
ա որձու գործարանքն՝ զորս
ն սրսիկ այսինքն սրսկիչ ան-
ծ եմք , և ուր բեղնաւորու-
ունող փոշին դեռ ծածկեալէ :
նչդեռ սրսիկներն հոն կը պատ-
ուին օգտակարութեան գործ
ջրդաբար կատարելու , ուրիշ
սէ՝ այսինքն մօրատունիի կէս
մօտ , ուժեղագոյն տերեւ-
երկու երեք չորսը կը լայնին ,
ոնց ծոցիկին մէջ՝ ծունկերու
ծքին մօտ երեւցած կ'ըլլան
քածու կամ ընդունիչ զօրու-
ունող ծաղիկները : Ասոնք գեռ
ձեւով են : պատաժ բազում
ով և կանաչ թերթերով վրայէ
սգած , որ թերթերը կը հա-
ն ծաղկածերթ (բէթալ) : Պա-
ն տակը կեցած է սերմարա-
րշ խորշ թջիջի նման : Կոկոն
վերի ծայրէն դուրս կը բըլ-
իրաներդոյն՝ մետաքստնիան՝ բա-
ր փայլուն թելերու փունջ . ա-
նէկ թելը հաղորդակցութիւն
ուարանի խորշերուն մէկուն
Այս թելերն են ուրեմն ծաղ-
եղունք (սիլէ) , ուոյ միջնոր-
ամբ երկասեռ ծաղկանց զու-
ութիւնը պիտի լրանայ :

